

B. Osobitná časť

K bodu 1

Legislatívno-technická úprava súvisiaca s bodom 9.

K bodom 2, 3, 4

Vzhľadom na navrhovanú koncepciu, podľa ktorej pri profesoroch bude po ukončení konania predkladať rektor návrh na odvolanie profesora, je potrebné zohľadniť pôsobnosť jednotlivých rezortných ministrov. Súvisí to so skutočnosťou, že ak ide o vymenovanie profesora, návrh predkladá štátna vysoká škola prezidentovi prostredníctvom rezortného ministra; ide tu aj o terminologický rozdiel, keďže návrh na vymenovanie predkladá vysoká škola, no návrh na odvolanie bude podávať výslovne rektor.

K bodu 5

V nadväznosti na zavedenie systému „zneplatňovania“ riadneho skončenia štúdia a odnímania akademického titulu sa zavádza nový druh skončenia štúdia vo vzťahu k osobám, ktoré v danom čase študujú niektorý študijný program, a počas prebiehajúceho štúdia im je odňatý akademický titul vzťahujúci sa na študijný program nižšieho stupňa, resp. vzdajú sa ho.

Ak napr. ide o študenta študijného programu druhého stupňa, ktorý stratí vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa, môže ísť o dôvod na skončenie štúdia, pretože ten, kto nemá vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa nespĺňa podmienky na prijatie na štúdium študijného programu druhého stupňa.

K bodom 6 a 7

Legislatívno-technické úpravy súvisiace s bodom 5.

K bodu 8

Legislatívno-technická úprava súvisiaca s návrhom § 108g ods. 12, vzhľadom na to, že ak v niektorom konaní podľa správneho poriadku nemá byť ministerstvo školstva odvolacím orgánom, je potrebné to výslovne uviesť ako výnimku.

K bodu 9

Vzhľadom na navrhovanú koncepciu, podľa ktorej pri profesoroch bude po ukončení konania predkladať rektor návrh na odvolanie profesora je potrebné túto skutočnosť premietnuť aj do pôsobností ministra školstva (vo vzťahu k verejným vysokým školám a súkromným vysokým školám), keďže aj pri vymenovaní profesora návrh predkladá prezidentovi verejná vysoká škola a súkromná vysoká škola prostredníctvom ministra školstva; ide tu aj o terminologický rozdiel, keďže návrh na vymenovanie predkladá vysoká škola, no návrh na odvolanie bude podávať výslovne rektor.

K bodu 10

Vzhľadom na skutočnosť, že v rámci navrhovanej schémy sa má rozhodovať o významných právach fyzických osôb, sa z dôvodu jednoznačnosti postupu navrhuje, aby sa na konanie – rovnako ako v ČR – vzťahoval Správny poriadok.

Aplikácia Správneho poriadku tak znamená, že na konanie sa vzťahujú všetky jeho inštitúty okrem prípadov, keď navrhovaná úprava v zákone o vysokých školách predstavuje *lex specialis*.

K bodu 11

Upravuje sa systém „odnímania titulov“. V tejto oblasti je potrebné sa vysporiadať s niekoľkými otázkami, najmä

- čo odnímať,
- za akých okolností odnímať,
- kto má rozhodovať v prvom stupni aj v druhom stupni,
- do akého času od absolvovania štúdia/udelenia titulu je možné rozhodovať,
- aké majú byť následky rozhodnutia.

Vo vzťahu k otázke „čo odnímať“ je potrebné rozlišovať situácie, ktoré upravuje zákon o vysokých školách:

- pri absolvovaní študijného programu absolvent získava vysokoškolské vzdelanie príslušného stupňa a udelenie akademického titulu je „sprievodnou“ udalosťou, preto je nutné sa vysporiadať prioritne so samotným vysokoškolským vzdelaním prostredníctvom neplatnosti štátnej skúšky alebo jej časti,
- pri rigoróznom konaní absolvent nezískava ani vysokoškolské vzdelanie, ani inú kvalifikáciu, ale „len“ príslušný akademický titul, preto v tomto prípade môže ísť tiež o neplatnosť rigorózneho konania alebo jeho súčasti; akademický titul v rigoróznom konaní udeľuje vysoká škola,
- pri habilitačnom konaní rovnako ako pri rigoróznom konaní sa „len“ udeľuje vedecko-pedagogický alebo umelecko-pedagogický titul docent, preto postačuje jeho odňatie; titul udeľuje vysoká škola (o návrhu rozhoduje vedecká rada vysokej školy/fakulty),
- pri inauguračnom konaní sa osoba vymenúva za profesora, pričom vymenovanie (t.j. nie „udelenie“ titulu) vykonáva prezident SR na návrh vysokej školy predložený prostredníctvom ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR, preto v tomto prípade nie je možné hovoriť o odňatí titulu, ale ako následok je možné upraviť konanie v pôsobnosti vysokej školy, t.j. návrh na odvolanie profesora.

Návrh sčasti vychádza z českej právnej úpravy v § 47c až 47g zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o zmene a doplnení ďalších zákonů (zákon o vysokých školách) s modifikáciami vyplývajúcimi z platného znenia zákona č. 131/2002 Z. z.

K § 108f

Vymedzujú sa podmienky rozhodnutia a vymedzuje sa vecne obsah samotného rozhodnutia. V prípade akademických titulov udelených po absolvovaní vysokoškolského štúdia sa rozhoduje o neplatnosti štátnej skúšky alebo jej súčasti, čo má ako sprievodný následok vyhlásenie príslušných dokladov o absolvovaní štúdia (vysokoškolský diplom, dodatok diplomu a vysvedčenie o štátnej skúške) za neplatné a odňatie akademického titulu.

Upravené sú aj dôvody pre „odňatie“ tak, aby išlo o konkrétnejšie dôvody, na rozdiel od pomerne všeobecnej a nejednoznačnej českej úpravy, napr. „užití ... hrubě porušujícího právní předpisy“, „jiného úmyslného jednání proti dobrým mravům“ alebo „podstatně narušena možnost získat standardní znalosti a dovednosti absolventa“. Vo vzťahu k dôvodu, ktorým je trestný čin, sa oproti ČR sprisňuje, že ide už o právoplatné odsúdenie.

Vo vzťahu k trestným činom bude podstatné, aby medzi spáchaním trestného činu a získaním vzdelania/titulu bola príčinná súvislosť; posúdenie tejto príčinnej súvislosti však nie je vecou súdu v trestnom konaní, ale bude na posúdení rektora ako správneho orgánu.

Vzhľadom na to, že odňatie titulu, resp. vzdanie sa titulu môže mať vplyv na ďalší „akademický postup“, upravuje sa aj prípad, ak bude niekomu odňatý titul „bakalár“ (resp. sa ho vzdá), a táto osoba bude už mať udelený aj akademický titul „magister“, môže ísť o dôvod na konanie vo veci titulu „magister“.

Je zároveň potrebné definovať aj následok rozhodnutia. Ak sa riadnym skončením štúdia získava vysokoškolské vzdelanie príslušného stupňa, rozhodnutie o neplatnosti štátnej skúšky alebo jej súčasti tak znamená, že dotknutá osoba vysokoškolské vzdelanie príslušného stupňa nezískala. Zároveň, aby bola vylúčená interpretácia, že vysokoškolské vzdelanie príslušného stupňa nebolo získané vôbec, ustanovuje sa, že ide o jeho získanie len vo vzťahu k príslušnému študijnému programu. Tým je zároveň jednoznačne zadefinovaný vnútroštátny aspekt rozhodovania, keďže študijným programom je v kontexte zákona o vysokých školách je taký, ktorý je (bol) uskutočňovaný slovenskou vysokou školou. „Zneplatnenie“ štátnej skúšky alebo jej súčasti neznamena aj automatickú neplatnosť všetkých absolvovaných skúšok, takže je možné v rámci iného štúdia v súlade s kreditovým systémom štúdia považovať niektoré povinnosti zo študijného plánu za splnené (uznať ich podľa pravidiel vysokej školy). Keďže však bolo rozhodnuté o neplatnosti štátnej skúšky alebo jej súčasti, nemohla daná osoba ani získať príslušný stupeň vysokoškolského vzdelania, keďže ten sa získava riadnym skončením štúdia, čo sa výslovne uvádza.

Obdobne je to aj vo vzťahu titulov docent a profesor, kde sa rektor bude vysporadúvať s otázkou, či odňatím titulu docent, ostali alebo neostali splnené podmienky na vymenovanie profesorom, prípadne či stratou vysokoškolského vzdelania tretieho stupňa ostali alebo neostali splnené podmienky habilitačného konania.

Napokon sa vo vzťahu k trestným činom upravuje aj spôsob, ako sa má vysoká škola dozvedieť o takomto rozsudku – zaslaním rozsudku. Vzhľadom na to, aby nedochádzalo k zbytočnej administratívnej záťaži súdov, ustanovuje sa ich zasielanie na žiadosť. Žiadateľom bude vysoká škola, resp. ministerstvo školstva (vo vzťahu k štátnym vysokým školám v zmysle navrhovaného § 108k to bude príslušné rezortné ministerstvo), pričom sa predpokladá, že o prípade, ktorý by

mohol byť dôvodom začatia správneho konania bude mať vysoká škola, resp. ministerstvo vedomosť z priebehu vyšetrovania v rámci trestného konania. Zároveň, aby nedochádzalo k zneužívaniu zasielania rozsudkov, bude na vysokej škole, resp. ministerstve, aby si vyhodnotili na základe vlastných poznatkov, či možno aspoň predpokladať príčinnú súvislosť medzi spáchaním trestného činu a skončením štúdia, resp. výsledkom rigorózneho, habilitačného alebo inauguračného konania. S cieľom, aby vysoká škola nemohla „blokovať“ začatie konania nevyžiadaním si rozsudku sa navrhuje, aby si ho mohlo vyžiadať aj ministerstvo.

K § 108g

Vymedzuje sa príslušnosť na konanie vo veci „odňatia titulu“. Upravujú sa aj prípady, ak vysoká škola, na ktorej sa štúdium (alebo rigorózne, habilitačné alebo inauguračné konanie) uskutočnilo už neexistuje. Najmä v prípade súkromných vysokých škôl, keď právnická osoba, ktorá pôsobila ako súkromná vysoká škola, už nemusí pôsobiť ako súkromná vysoká škola, sa upravuje, že ministerstvo školstva v tomto prípade poverí konaním rektora inej vysokej školy.

Okrem ustanovenia toho, kto bude vo veci rozhodovať sa upravuje osobitne prípad vylúčenia z konania, vzhľadom na to, že vysoké školy nemajú svoj nadriadený orgán. „Náhradného“ rektora na rozhodovanie tak bude určovať ministerstvo – pre verejné a súkromné vysoké školy to bude ministerstvo školstva, pre štátne vysoké školy príslušné rezortné ministerstvo (§ 108k). V prípade štátnych vysokých škôl to znamená, že (vzhľadom na to, že z každého „typu“ je len jedna) v prípade vylúčenia rektora napr. Slovenskej zdravotníckej univerzity môže Ministerstvo zdravotníctva SR určiť, že o odňatí titulu „docent“ bude rozhodovať rektor Univerzity Komenského v Bratislave. Určený rektor (napr. rektor UK) bude zároveň rozhodovať nie vo svojom mene, ale v mene vylúčeného rektora (napr. SZU), pričom logistiku konania bude naďalej zabezpečovať vysoká škola, ktorej rektor bol vylúčený (v tomto prípade teda SZU).

Konanie môže začať tak na návrh, ako aj ex offo. Upravuje sa okruh subjektov, ktoré môžu dať rektorovi odôvodnený návrh na začatie konania. V kontexte návrhu § 108k, ak pôjde o štátnu vysokú školu, na podanie návrhu rektorovi je oprávnené príslušné ministerstvo (nie ministerstvo školstva). Možnosť iniciovať konanie zo strany akademického senátu vysokej školy alebo vedeckej rady vysokej školy sa nevzťahuje len na štúdium, ktoré sa neuskutočňovalo na niektorej z fakúlt alebo na habilitačné konanie, v ktorom rozhodovala vedecká rada vysokej školy, ale na všetky konania v rámci vysokej školy, t. j. tak na „celouniverzitnej“ úrovni, ako aj na fakultnej úrovni.

Obdobne ako v ČR aj tu sa navrhuje, aby rektor mal rektor komisiu. Rozdielom je iné zloženie, ktoré zohľadňuje aj potrebu skúmania právnych aspektov prípadu, ako aj to, že práve komisia bude rektorovi predkladať návrh rozhodnutia. Vzhľadom na to, že komisia je „len“ poradným orgánom rektora (ktorý môže rozhodnúť aj inak, ako komisia navrhne), nie je potrebné v zákone detailne upravovať jej postup a rokovanie, avšak z dôvodu jednotnosti bude upravený vnútorným predpisom vysokej školy (pričom je na vysokej škole, či pôjde o osobitný vnútorný predpis, alebo činnosť komisie bude zapracovaná do niektorého z existujúcich vnútorných predpisov, napr. do štatútu). Zároveň s cieľom zabezpečenia verejnej kontroly sa ustanovuje verejnosť konania komisie.

Hoci ide o rozhodovanie podľa Správneho poriadku, kde všeobecne odvolacím orgánom je podľa zákona o vysokých školách ministerstvo, v tomto prípade sa na zabezpečenie nezávislosti navrhuje na druhostupňové konanie sa navrhuje kolektívny orgán. Komisia zložená síce z rovnakého počtu osôb, ale vymenovaných iným spôsobom – priamo orgánmi reprezentácie vysokých škôl a ministerstvom. Vzhľadom na to, v prvom stupni rozhoduje rektor, navrhuje sa, aby predsedom komisie (t.j. osobou, ktorá podpisuje rozhodnutie) bola osoba vymenovaná Slovenskou rektorskou konferenciou.

Na zabezpečenie právnej istoty tretích osôb sa navrhuje, rovnako ako v ČR, zachovanie úkonov vykonaných dotknutou osobou pred nadobudnutím právoplatnosti príslušného rozhodnutia. Môže ísť o úkony v najrôznejších povolaniach vyžadujúcich vysokoškolské vzdelanie (advokáti, notári, lekári, učitelia, ...).

K § 108h

Oproti českej právnej úprave sa navrhuje zaviesť aj mechanizmus vzdania sa titulu, pričom následky sú v zásade rovnaké, ako v prípade rozhodnutia o odňatí. Na zabezpečenie právnej istoty sa navrhuje upraviť výslovnú neodvolateľnosť príslušného oznámenia. Zároveň pre prípad zrušenia vysokej školy nebude príslušným právny nástupca, ale dotknutá osoba bude oznámenie vždy zasielať ministerstvu (školstva, resp. rezortnému).

K § 108i a 108j

Na rozdiel od českej právnej úpravy sa zavádza povinnosť vrátiť neplatný doklad vysokej školy, pričom porušenie tejto povinnosti by bolo priestupkom prejednávaným ministerstvom školstva (aj pre štátne vysoké školy).

K § 108k

Vzhľadom na to, že vo vzťahu k štátnym vysokým školám plnia úlohy ministerstva školstva štandardne rezortné ministerstvá, navrhuje sa zachovanie tohto princípu aj v upravovanom konaní.

K bodu 12

Zabezpečuje sa právna istota osôb tak, aby sa nový mechanizmus vzťahoval len na osoby, ktoré skončia štúdium, rigorózne, habilitačné alebo inauguračné konanie až po nadobudnutí účinnosti zákona.

K čl. II

Účinnosť sa navrhuje vzhľadom na začiatok nového kalendárneho roka.